

Rättelse/komplettering

Dom, 2018-04-20

Domskäl

- Rättelse, 2018-04-23
Beslut av: tf. rådmannen Per-Erik Andersson

Datum för att senast överklaga domen ska rätteligen vara den 11 maj 2018.

Per-Erik Andersson

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT
Avdelning 1

DOM
2018-04-20
meddelad i
Huddinge

Mål nr: B 15270-17

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

Jim Berggren, 19680407-0370
Frihetsberövande: Häktad
f.n. häktet Huddinge

Offentlig försvarare:
Advokat Lina Holmgren
Försvarsadvokaterna Stockholm HB
Box 12107
102 23 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagare Maria Franzén
Åklagarmyndigheten
Södertörns åklagarkammare i Stockholm
Box 1123
141 23 Huddinge

Målsägande

1. Sekretess A, se Partsbilaga sekretess
Sekretess

Målsägandebiträde:
Advokat Charlotte Nordström
Advokatbyrån Elisabeth Fritz AB
Box 19579
104 32 Stockholm

2. Sekretess B, se Partsbilaga sekretess
Sekretess

Målsägandebiträde:
Advokat Louise Gunvén
KRIM advokater HB
Box 377
101 27 Stockholm

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
141 84 Huddinge	Björnkullavägen 5 A	08-561 660 10	08-711 05 80	måndag - fredag
		E-post: sodertorns.tingsratt.avdelning1@dom.se		08:30-16:00
		www.sodertornstingsratt.domstol.se		

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

1. Grovt sexuellt utnyttjande av underårig, 6 kap 4 § 1 st 2 men och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 april 2005
2001-07-01 -- 2005-03-31
2. Våldtäkt mot barn, 6 kap 4 § 1 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2013
2005-04-01 -- 2006-07-24
3. Våldtäkt mot barn, 6 kap 4 § 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2013
2006-07-25 -- 2009-07-24
4. Grovt barnpornografibrott, 16 kap 10 a § 1 st 5 p och 5 st brottsbalken
2017-12-11
5. Brott mot vapenlagen, 9 kap 2 § 1 st d vapenlagen (1996:67)
2017-12-11

Åtal som den tilltalade frikänns från

1. Sexuellt utnyttjande av underårig, 6 kap 4 § 1 st 2 men brottsbalken i sin lydelse före 1 april 2005
2001-10-22 -- 2003-10-21
2. Grovt sexuellt utnyttjande av underårig, 6 kap 4 § 1 st 2 men och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 april 2005
2003-06-01 -- 2003-06-30
3. Grovt sexuellt utnyttjande av underårig, 6 kap 4 § 1 st 2 men och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 april 2005 alternativt våldtäkt mot barn, 6 kap 4 § 1 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2013
2002-07-25 -- 2006-07-24

Påföljd m.m.

Fängelse 8 år

Skadestånd

1. Sekretess B:s skadeståndsyrkande ogillas.
2. Jim Berggren ska utge skadestånd till Sekretess A med 590 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 16 februari 2018 till dess betalning sker.

Förverkande och beslag

1. I beslag tagen massagestav förklaras förverkad. Beslaget ska bestå (Polismyndigheten Region Stockholm, beslagsnummer 2017-5000-BG129830-1).
2. I beslag tagna lagringsmedia med barnpornografiskt material förklaras förverkade. Beslagen ska bestå (Polismyndigheten Region Stockholm, beslagsnummer 2017-5000-BG128943 punkterna 7:2, 8, 16:2 och 18).
3. I beslag tagen ammunition förklaras förverkad. Beslaget ska bestå (Polismyndigheten Region Stockholm, beslagsnummer 2017-5000-BG128943 p. 12).

Häktning m.m.

Jim Berggren ska stanna kvar i häkte till dess domen i ansvarsdelen vinner laga kraft mot honom.

Sekretess

Sekretessen enligt 35 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifterna som lagts fram vid huvudförhandlingen inom stängda dörrar och som kan röja målsägandenas (Sekretess A och Sekretess B) identitet ska bestå i målet. Detta innefattar uppgifter i handlingar samt bilder som har förebringats vid förhandlingen. Samma sekretessbestämmelse ska också vara tillämplig på sekretessbilagd bilaga 1 samt på identitetsuppgifterna i partsbilagorna till denna dom. Sekretessen enligt 35 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen för uppgifter om Jim Berggrens hälsotillstånd och andra personliga förhållanden som framgår av läkarintyg enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål m.m. (aktbilaga 17) samt rättspsykiatrisk undersökning (aktbilaga 64) ska bestå.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Lina Holmgren tillerkänns ersättning av allmänna medel med 182 310 kr. Av beloppet avser 111 438 kr arbete, 23 655 kr tidsspillan, 10 755 kr utlägg och 36 462 kr mervärdesskatt.
 2. Charlotte Nordström tillerkänns ersättning av allmänna medel för arbete som målsägandebiträde med 172 991 kr. Av beloppet avser 116 195 kr arbete, 13 695 kr tidsspillan, 8 503 kr utlägg och 34 598 kr mervärdesskatt.
 3. Louise Gunvén tillerkänns ersättning av allmänna medel med 95 568 kr. Av beloppet avser 66 183 kr arbete, 10 271 kr tidsspillan och 19 114 kr mervärdesskatt.
 4. Kostnaden för försvaret och målsägarbiträdena ska stanna på staten.
-

Innehållsförteckning

Domslut	s 1
Innehållsförteckning	s 4
Bakgrund	s 7
Begäran	s 8
<u>Ansvar</u>	s 8
1. Våldtäkt mot barn m.m.	s 8
2. Sexuellt utnyttjande av underårig	s 10
3. Grovt barnpornografibrott	s 10
4. Brott mot vapenlagen	s 10
 <u>Skadestånd</u>	s 10
<u>Under åtalspunkt 1</u>	s 10
<u>Under åtalspunkt 2</u>	s 11
 <u>Förverkande</u>	s 11
<u>Under åtalspunkterna 1 – 3</u>	s 11
 Inställning till det åklagaren och målsägarna begärt	s 11
<u>Skuld</u>	s 11
<u>Åtalspunkten 1</u>	s 11
<u>Åtalspunkterna 2 – 4</u>	s 12
<u>Förverkande</u>	s 12
<u>Skadestånd</u>	s 12
<u>YY:s skadeståndsanspråk</u>	s 12
<u>QQ:s skadeståndsanspråk</u>	s 13
 Bevisning	s 13
<u>Muntlig</u>	s 13
<u>Övrig bevisning (Skriftlig och syn)</u>	s 13
<u>Under åtalspunkt 1</u>	s 13
<u>Under åtalspunkt 3</u>	s 13
<u>Under åtalspunkt 4</u>	s 14
 Domskäl	s 14
<u>Utgångspunkter för tingsrättens bevisprövning</u>	s 14
<u>Bedömningen av förhørsutsagor</u>	s 17

Avdelning 1

<u>Utredningens robusthet</u>	s 19
<u>Åtalspunkten 1</u>	s 19
<u>Inledning</u>	s 19
<u>Tillämplig reglering</u>	s 19
<u>Är YY trovärdig och är de uppgifter hon lämnat tillförlitliga?</u>	s 21
<u>Vilket stöd ger den av åklagaren åberopade stödbevisningen?</u>	s 23
<u>Jim Berggrens och YY:s relation under åren 2006 – 2009</u>	s 24
<u>Inledning</u>	s 24
<u>Har Jim Berggren intagit en särskild ställning i YY:s liv?</u>	s 25
<u>Har Jim Berggrens och YY:s relation liknat den som råder mellan en fostrare och en person under dennes fostran?</u>	
<u>Vad är bevisat under gärningarna a) – h)</u>	s 26
<u>Punkterna a), b) och g)</u>	s 26
<u>Punkten c)</u>	s 28
<u>Punkterna d) och e)....</u>	s 28
<u>Punkten f).....</u>	s 29
<u>Punkten h</u>	s 30
<u>Punkten i)</u>	s 31
<u>Åtalspunkten 2</u>	s 33
<u>Inledning</u>	s 33
<u>Är QQ trovärdig och tillförlitlig</u>	s 33
<u>Räcker den åberopade stödbevisningen för att det ska vara ställt</u>	s 34
<u>bortom rimligt tvivel att Jim Berggren begått den gärning som åklagaren påstår?</u>	
<u>Åtalspunkten 3</u>	s 35
<u>Åtalspunkten 4</u>	s 35
<u>Påföljd</u>	s 36
<u>Skadestånd</u>	s 38

Avdelning 1

<u>Allmänna utgångspunkter</u>	s 38
<u>YY:s skadeståndsanspråk</u>	s 39
<u>QQ:s skadeståndsanspråk</u>	s 41
<u>Förverkande</u>	s 41
<u>Häktning</u>	s 41
<u>Ersättningsfrågor</u>	s 42
<u>Sekretess</u>	s 43
Hur man överklagar	s 44

Bilagor

Avräkningsunderlag

Sekretessbelagd del av gärningsbeskrivningen

Sekretessbelagda personuppgifter

Anvisning för överklagande ((DV400))

Avdelning 1

Bakgrund

Jim Berggren och Sekretess A (fortsättningsvis YY) är kusiner. Deras mammor är syskon. YY är målsägare under åtalpunkt 1. Även Jim Berggren och Sekretess B (fortsättningsvis QQ) är kusiner, QQ:s pappa är bror till Jim Berggrens mamma. QQ är målsägare under åtalpunkt 2. Således är även Jim Berggren, YY och QQ kusiner. YY har under sin uppväxt bott i närhet av Jim Berggren och har vistats mycket hos honom. Jim Berggren har varit en omtyckt person i släkten, särskilt bland barnen.

YY:s pappa var, i vart fall runt sekelskiftet 2000, alkoholiserad vilket enligt såväl YY, som QQ och sekretess C, D och E innebär att förhållandena hemma hos YY i början av 2000-talet inte var de bästa. YY:s föräldrar skilde sig i början av 2004 men hennes pappa flyttade inte från det gemensamma hemmet förrän under hösten samma år.

Från omkring år 2001 började YY att vistas allt mer hos Jim Berggren. Som skäl för detta har hon uppgett att hennes hemförhållanden var så jobbiga, dels en alkoholiserad pappa, dels en mamma som arbetade väldigt mycket. Jim Berggren var en av barn mycket uppskattad person, en som alla barn ville vara med och sitta i hans knä. Vid denna tidpunkt mådde YY dessutom dåligt efter att i åttaårsåldern ha varit utsatt för ett sexuellt övergrepp av pappan till en av hennes kamrater, ett förhållande som Jim Berggren väl kände till. (Domen avseende den gärningen meddelades av Svea hovrätt den 28 juni 2002, se nedan under bevisning).

Under den åtalade tiden och alltjämt var YY och QQ nära vänner. De umgicks mycket med varandra, ett umgänge som allt emellanåt skedde hemma hos Jim Berggren. Det förekom också att QQ sov över hemma hos Jim Berggren tillsammans med YY.

Avdelning 1

Av det Jim Berggren och YY berättat är det utrett att de sedan sommaren 2001 och fram till 2015 haft bland annat vaginala samlag. Åtalet mot Jim Berggren avseende sexuella övergrepp gentemot YY omfattar dock endast tidsperioden fram till det att YY fyllde arton år, dvs. fram till den 25 juli 2009.

Begäran m.m.Ansvar

Åklagaren har begärt att Jim Berggren ska dömas för

1. **Våldtäkt mot barn** (6 kap 4 § 1 st. brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2013), **Våldtäkt mot barn** (6 kap 4 § 2 st. brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2013), **Grovt sexuellt utnyttjande av underårig** (6 kap 4 § 1 st. 2 och 2 st. brottsbalken i sin lydelse före 1 april 2005) och påstått att

Jim Berggren har vid ett stort antal tillfällen, i vart fall flera gånger i veckan eller flera gånger i månaden under aktuell brottsperiod, haft sexuellt umgänge med målsäganden samt genomfört samlag och andra sexuella handlingar jämförliga med samlag med henne. Det hände mellan 2001 och 2006 i Haninge kommun, på annan plats i landet och i Grekland. Målsäganden var vid tidpunkten för gärningarna under 15 år gammal.

De sexuella utnyttjandena av underårig är att bedöma som grova brott med hänsyn till målsägandens ålder, den stora omfattningen av övergreppen, övergreppens karaktär samt omständigheterna i övrigt.

Jim Berggren har vidare vid ett mycket stort antal tillfällen, i vart fall flera gånger i månaden, haft samlag med och genomfört andra sexuella handlingar jämförliga med samlag med målsäganden. Det hände mellan 2006 och 2009 i Haninge kommun då målsäganden var över 15 år gammal men under 18 år gammal. Jim Berggren har intagit en särskild ställning i målsägandens liv och deras relation har liknat den som råder mellan en fostrare och en person under dennes fostran.

Jim Berggren har under de angivna brottsperioderna begått följande gärningar mot målsäganden.

- a) *Jim Berggren har någon gång under sommaren 2001 genomfört ett vaginalt samlag med målsäganden.*

Avdelning 1

b) Jim Berggren har någon gång under hösten/innan jul 2001 smekt målsägandens könsorgan och därefter genomfört ett vaginalt samlag med henne.

c) Jim Berggren har någon gång under 2002 – 2003 fört en dildo fram och tillbaka över målsägandens kön och fört in dildon i slidan samtidigt som han har slickat på målsägandens kön. Jim Berggren har därefter fört sin penis fram och tillbaka över målsägandens kön samt genomfört ett vaginalt samlag med målsäganden.

d) Jim Berggren har någon gång under våren/sommaren 2002-2003 genomfört ett vaginalt samlag med målsäganden.

e) Jim Berggren har någon gång under 2002-2003 genomfört ett vaginalt samlag med målsäganden och i samband med detta riktat en kamera mot målsägandens underliv.

f) Jim Berggren har i juni 2003 i Grekland genomfört ett vaginalt samlag med målsäganden.

g) Jim Berggren har någon gång under våren/sommaren 2004 genomfört ett vaginalt samlag bakifrån med målsäganden.

h) Jim Berggren har någon gång under sommaren 2002 – 2006 genomfört ett vaginalt samlag bakifrån med målsäganden.

i) Jim Berggren har därutöver vid ett mycket stort antal tillfällen under angivna tidsperioder haft vaginala, anala och orala samlag med målsäganden, penetrerat hennes underliv med fingrar och dildo samt penetrerat hennes anal med fingrar.

Jim Berggren begick gärningarna med uppsåt.

För närmare precisering avseende gärningsbeskrivningen, se sekretessbelagd bilaga nr 1.

Avdelning 1

- 2. Sexuellt utnyttjande av underårig** (6 kap 4 § 1 st 2 men brottsbalken i sin lydelse före 1 april 2005) och påstått att

Jim Berggren har haft sexuellt umgänge med målsäganden, som vid tillfället var under 15 år gammal, genom att föra in handen under hennes trosor över hennes kön och trycka ned ett finger mot eller i närheten av hennes klitoris. Det hände någon gång mellan 2001 och 2003 i Haninge kommun.

För närmare precisering av gärningsbeskrivningen, se sekretessbelagd bilaga nr 1.

Jim Berggren begick gärningen med uppsåt.

- 3. Grovt barnpornografibrott** och påstått att

Jim Berggren har innehaft 860 st barnpornografiska bilder. Det hände den 11 december 2017 på Ringvägen 132 i Västerhaninge, Haninge kommun.

Brottet bör bedömas som grovt eftersom 386 st filer (varav 359 är unika) skildrar bilder där barnen är särskilt unga, utsätts för våld eller tvång eller utnyttjas på annat särskilt hänsynslöst sätt.

Jim Berggren begick gärningen med uppsåt.

- 4. Brott mot vapenlagen** och påstått att

Jim Berggren har innehaft 34 stycken skarpa patroner utan att ha rätt till det. Det hände den 11 december 2017 på Ringvägen 132 i Västerhaninge, Haninge kommun.

Jim Berggren begick gärningen med uppsåt eller av oaktsamhet.

Skadestånd

Under åtalspunkt 1

YY, som biträtt åtalet, har begärt att

Jim Berggren ska betala skadestånd till henne med sammanlagt 820 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på beloppet från den 16 februari 2018

Avdelning 1

(dag då åtal väckts) tills betalning sker. Beloppet fördelar sig med 700 000 kr för kränkning och 120 000 kr för sveda och värk i form av fysiskt och psykiskt lidande.

Under åtalspunkt 2

QQ, som biträtt åtalet, har begärt att

Jim Berggren ska betala skadestånd till henne med sammanlagt 50 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 31 december 2003 tills betalning sker. Beloppet fördelar sig med 40 000 kr för kränkning och 10 000 kr för sveda och värk.

Förverkande

Åklagaren har begärt att

följande föremål ska tas ifrån Jim Berggren (förverkas);

Under åtalspunkt 1

den i beslag tagna massagestaven,

Under åtalspunkt 3

de i beslag tagna lagringsmedia med barnpornografiskt material,

Under åtalspunkt 4

den i beslag tagna ammunitionen.

Inställning till det åklagaren och målsägarna begärtSkuldÅtalspunkten 1

Jim Berggren har erkänt det åklagaren lagt honom till last under punkterna a), b) och g). Trots att han erkänt dessa gärningar vill han inte dömas för dem eftersom han anser att hans erkännande inte får stöd av annan bevisning. Han har förnekat gärningarna under punkterna d) – f) och h). Han har under punkten c) erkänt att han använt en dildo på YY men förnekat att det skett under den tidsperiod som åklagaren påstått, det har varit då YY varit mellan 15 och 18 år.

Avdelning 1

Beträffande punkten i) har Jim Berggren sagt att han förnekar den såsom den är utformad. Han har dock erkänt att det förekommit ett antal sexuella handlingar mellan honom och YY men inte av den omfattning eller alla de moment som åklagaren påstår, bland annat har han förnekat att det förekommit anala samlag eller anal penetration med fingrar, i vart fall före det att YY fyllt 18 år.

Jim Berggren har vidare förnekat att de sexuella handlingar som förekommit mellan honom och YY då YY varit mellan 15 och 18 år (dvs. 2006 – 2009) utgjort brott. Under denna period har han inte intagit den särskilda ställning som åklagaren påstår utan det har varit fråga om en ömsesidighet.

Åtalspunkten 2

Jim Berggren har förnekat gärningen. Han har dock erkänt att han vid ett tillfälle smekt QQ på magen och en bit in under troskanten men, som han minns det, stannade hans fingrar vid "fjunktanten". Hans finger/fingrar var aldrig vid hennes blygdläppar eller i närheten av hennes klitoris.

Åtalspunkten 3

Jim Berggren har erkänt att han har innehaft de aktuella bilderna och har inte satt i fråga att brottet ska bedömas som grovt brott.

Åtalspunkten 4

Jim Berggren har erkänt att han har innehaft den aktuella ammunitionen men har inte förstått att det varit olagligt varför han inte vill dömas för brott mot vapenlagen.

Förverkande

Jim Berggren har gått med på att åklagarens begäran om att de beslagtagna föremålen ska tas ifrån honom bifalls.

SkadeståndYY:s skadeståndsanspråk

Jim Berggren har motsatt sig att betala något skadestånd till YY eftersom han anser att åtalspunkt 1 ska ogillas i sin helhet. Om han skulle fällas helt i enlighet med åtalet har han sagt att han anser 300 000 kr är en rimlig

Avdelning 1

ersättning för kränkning och 50 000 kr för sveda och värk inklusive psykiskt lidande. Han har godtagit sättet att beräkna ränta på.

QQ:s skadeståndsanspråk

Jim Berggren har i enlighet med sin inställning i skuldfrågan sagt att han inte vill betala något skadestånd till QQ. Om han skulle fällas helt i enlighet med åtalet har han sagt att han anser 5 000 kr är en rimlig ersättning för kränkning. Han har inte ansett något belopp som skäligt avseende sveda och värk inklusive psykiskt lidande. Han har godtagit sättet att beräkna ränta på.

BevisningMuntlig

Under samtliga åtalspunkter har Jim Berggren hörts. Härutöver har på begäran av åklagaren förhör hållits med målsägarna YY och QQ samt vittnesförhör med YY:s släktingar, dels hennes mamma, Sekretess C, dels hennes syster, Sekretess D, dels hennes halvsyster, Sekretess E, dels Jim Berggrens brors bonusdotter, Sekretess F. Under åtalspunkt 3 har vittnesförhör hållits med Marcus Widenfors, den polisman som gått igenom och klassificerat de barpornografiska bilderna.

Övrig bevisning (skriftlig och syn)Under åtalspunkt 1

Fotografier m.m. (förundersökningsprotokoll s. 12-14, 17, 19-21, 23-24 och 26, beslagsprotokoll och fotografi avseende en massagestav (förundersökningsprotokoll s. 36 och 48-49), svar på förfrågan om innehållet i grekisk rätt översatt till svenska (förundersökningsprotokoll s. 94-100) och handling benämnd personkopplingar (förundersökningsprotokoll s. 93). Såväl åklagaren som försvaret har åberopat en dom från Svea Hovrätt från den 28 juni 2002 i mål B 4421-02.

Under åtalspunkt 3

Granskningsprotokoll, pm och undersökningsprotokoll (förundersökningsprotokoll s. 8-11 och 40-47) och syn på urval av det granskade materialet.

Avdelning 1

Under åtalspunkt 4

Protokoll över ammunitionsundersökning (förundersökningsprotokoll s. 37-39).

Utöver detta har målsägarna åberopat varsitt intyg, YY aktbilaga 50 (sekretessbelagd) och QQ aktbilaga 55 (sekretessbelagd).

Domskal

Innan tingsrätten går in på en närmare granskning av vad som blivit styrkt under framför allt åtalspunkten 1 och 2 ska några ord sägas om tingsrättens utgångspunkter för sin bevisprövning.

Utgångspunkter för tingsrättens bevisprövning

Enligt 35 kap. 1 § rättegångsbalken ska rätten avgöra vad som är bevisat i målet efter en samvetsgrann prövning av allt som har förekommit. Utgångspunkten är att det råder fri bevisföring och fri bevisprövning.

Bedömningen av om en talan är styrkt ska grundas på den bevisning som parterna har lagt fram för rätten. I mål där det har hållits huvudförhandling ska domen bygga på det som har förekommit vid förhandlingen. Något annat material får rätten inte beakta. Vad som har sagts under förundersökningen får åberopas endast i vissa fall och under särskilda förutsättningar.

Den fria bevisprövningen innebär inte att värderingen av den åberopade bevisningen är helt överlämnad åt domstolens skönsmässiga bedömning. Endast rationella skäl får inverka på bedömningen. Analysen ska vara objektivt grundad och utföras strukturerat.

Det är åklagaren som har bevisbördan för att en tilltalad har gjort sig skyldig till den åtalade gärningen. Det krävs för en fällande dom att det är ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade har begått gärningen, innefattande att den tilltalade har haft uppsåt

Avdelning 1

(direkt- indirekt – eller likgiltighetsuppsåt) med avseende på den medverkan till gärningen som åklagaren har påstått. Beviskravet kan uttryckas även på det viset, att det ska vara praktiskt taget uteslutet att det har gått till på något annat sätt än det som åklagaren har hävdad.

När, som i detta mål, åtalet enligt åtalspunkt 1 delvis omfattar ett obestämt antal gärningar som inte har individualiserats i gärningsbeskrivningen måste prövningen av skuldfrågan i den delen ske med beaktande av att den tilltalade i praktiken kan ha begränsade möjligheter att förebbringa någon annan motbevisning än sådan som avser målsägandens allmänna trovärdighet. Den bristande individualiseringen utesluter inte en fällande dom, men gör att stränga krav bör upprätthållas när det gäller bevisföringen (Se NJA 2010 s. 671).

Högsta domstolen har i flera rättsfall uttalat sig i frågor om hur bevisprövningen bör gå till. Domstolen har framhållit bl.a. att det inte är möjligt att ange en modell för bevisbedömningen som kan tillämpas i alla olika typer av mål. I rättsfallet NJA 2015 s. 702, vilket gällde försök till mord, använde sig Högsta domstolen av en modell som i koncentrat kan beskrivas i enlighet med följande (se domen p. 22 och 23; jfr NJA 2017 s. 316 som gällde sexualbrott). Det är i regel lämpligt att domstolen värderar betydelsen av varje bevisfaktum. Sådan bevisning som bedöms vara av mindre betydelse kan till en början läggas åt sidan. Som ett första steg ska domstolen pröva om värdet av den bevisning som åklagaren har åberopat till stöd för sitt bevistema (dvs. gärningsbeskrivningen) är så stark att det räcker för att bevistemat ska vara styrkt. Endast om denna bevisning har en sådan styrka finns det anledning för domstolen att i ett andra steg pröva den bevisning - t.ex. den tilltalades berättelse - som har åberopats mot bevistemat och att bedöma om denna bevisning antingen motbevisar det som har lagts den tilltalade till last eller i vart fall tar sådan kraft från de bevisfakta som talar för bevistemat att beviskravet för en fällande dom inte är uppnått. Bevisbedömningen ska avslutas med en övergripande

Avdelning 1

och slutlig sammanvägning av bevisningen, varvid det kan finnas anledning att beakta sådan bevisning som tidigare har lagts åt sidan.

Tingsrätten noterar vidare att rättsfallet NJA 2015 s. 702 är av intresse även av andra skäl än de nyss angivna. I avgörandet har Högsta domstolen nämligen framhållit att den tilltalade har rätt att tåga och i princip inte heller ska ha någon nackdel av att lämnade uppgifter visat sig vara felaktiga; han eller hon kan ha skäl att lämna en annan berättelse än den som är sann, särskilt om gärningspåståendet innehåller även annan brottslig gärning som han eller hon kan riskera att dömas för. Endast i situationer som uppenbarligen kräver en förklaring kan den tilltalades tystnad tillmätas betydelse. Som exempel på sådana situationer som uppenbarligen kräver en förklaring från den tilltalades sida kan nämnas förekomsten av blod från målsägaren på den tilltalades kläder eller händer, fingeravtryck på narkotikaförpackningar eller förekomsten av narkotika i den egna bostaden.

Att den tilltalade i sådana situationer låter bli att säga något eller att han lämnar uppenbart osannolika eller oriktiga uppgifter innebär t.ex. att förekomsten av blod från målsägaren på den tilltalades kläder och/eller händer, eller fingeravtrycket blir ett bevisfaktum som tingsrätten kan använda mot den tilltalade. Det behöver naturligtvis inte innebära att åtalet därigenom är styrkt, det beror ju på vilken styrka som bevisfaktumet har för rättsfaktums existens.

Vidare har Högsta domstolen i rättsfallet uttalat att det vid värderingen av åberopade anteckningar i samband med förundersökningen, t.ex. anteckningar från polisförhör, bör beaktas att förhör under förundersökningen inte sker med sådana rättssäkerhetsgarantier som gäller vid förhör inför domstol och i parternas närvaro och att noteringar som görs av polisen kan ha blivit missvisande av flera skäl. (Se närmare rättsfallet p. 24 respektive 25-27.)

Avdelning 1

Till styrkande av åtalspunkterna 1 och 2 består åklagarens huvudsakliga bevisning av förhör med målsägarna YY och QQ. Till stöd för deras uppgifter har åklagaren dessutom åberopat förhör med närstående till YY. Den muntliga bevisningen är alltså av avgörande betydelse vid bedömningen av åtalet mot Jim Berggren, dvs är det målsägarnas version av det inträffade som ska ligga till grund för tingsrättens bedömning och ger deras berättelser tillräckligt stöd åt åklagarens gärningsbeskrivning för att åtalet ska anses styrkt. Om så inte är fallet ska bedömningen, enligt utgångspunkterna för tingsrättens bevisprövning, grundas på det som Jim Berggren har erkänt och den bevisning som stödjer hans erkännande.

Detta sagda innebär att värderingen av förhörspersonernas utsagor är en central aspekt vid bevisprövningen i målet. Bedömningen av utsagorna innefattar dels om respektive berättelse är trovärdig, dels om förhörspersonens uppgifter kan anses tillförlitliga.

Bedömningen av förhørsutsagor

Högsta domstolen har i ett avgörande år 2010 angett att en förhörspersons utsaga bör bedömas med utgångspunkt främst i berättelsens innehåll som sådan snarare än ickeverbala faktorer som t.ex. förhörspersonens uppträdande vid förhöret. Högsta domstolen har pekat på vissa kriterier som kan vara till hjälp vid denna bedömning. (Se rättsfallet NJA 2010 s. 671 p. 8). Högsta domstolen har i två färskas avgöranden anfört att kriterierna enligt 2010 års rättsfall numera har blivit föremål för sakkunnig analys. Kriterierna att en berättelse är klar, lång och detaljrik kan sålunda ofta vara ett tecken på att den är sann, medan det däremot saknas egentligt stöd för att anse att konstansbrister - i betydelsen att lägga till eller ta bort information - är ett kriterium på bristande tillförlitlighet. (Se NJA 2017 s. 316 med hänvisningar).

Vid domstolens bedömning av en utsaga är det uppenbarligen väsentligt att överväga om det kan finnas någon omständighet som skulle ge den förhörde anledning att lämna helt eller delvis oriktiga uppgifter. Denna aspekt handlar om

Avdelning 1

huruvida utsagan är trovärdig. Vidare måste prövas om den förhörde av något skäl, t.ex. dåliga siktförhållanden, drogpåverkan eller annan inverkan, kan ha missuppfattat det han eller hon har iakttagit eller om hans eller hennes minnesbild har påverkats efter händelsen, t.ex. på grund av vad andra har berättat eller att han eller hon har varit med om flera likartade händelser i tiden efter den aktuella händelsen med därav följande risk att ha blandat samman händelserna. Allt detta är faktorer som på ett eller annat sätt påverkar tillförlitligheten av lämnade uppgifter. Tillförlitligheten kan naturligtvis också påverkas av att det har förflutit lång tid sedan det man ska berätta om inträffade. I detta mål gör sig särskilt den sist nämnda aspekten gällande eftersom det handlar om ett flertal likartade händelser som började för nästan 17 år sedan. Tillförlitligheten av det såväl YY som QQ berättat påverkas naturligtvis av detta.

I rättsfallet NJA 2010 s. 671 uttalade Högsta domstolen också att det inte är tillräckligt att målsägarens berättelser är mer trovärdig än vad den tilltalades är. När det saknas direkta vittnesiakttagelser och teknisk bevisning kan dock en alltigenom trovärdig utsaga från målsäganden i förening med vad som i övrigt framkommit i målet vara tillräcklig för en fällande dom.

En särskild fråga är hur man bör värdera en tilltalads utsaga. I enlighet med den ovan nämnda modellen för bevisprövningen är det inte i alla mål som domstolen har anledning att ta ställning till bevisvärdet av den tilltalades berättelse; om den bevisning som åklagaren har lagt fram till stöd för gärningsbeskrivningen - bevis temat - inte leder fram till att åtalet är styrkt, saknas nämligen enligt modellen skäl för domstolen att gå in på en värdering av vad den tilltalade har uppgett.

Generellt är det en rimlig utgångspunkt att en tilltalads berättelse har ett lågt bevisvärde. Det finns flera skäl för en sådan utgångspunkt. Till dem hör att den tilltalade inte har någon sanningsplikt och att han eller hon inte lämnar sin berättelse under straffansvar. Dessutom kan den tilltalade ha ett intresse av att i vart fall

Avdelning 1

förminska sin egen del i den brottslighet som åklagaren har påstått. Särskild vaksamhet vid bevisvärderingen får sålunda anses påkallad när flera personer är tilltalade för medverkan i en och samma gärning och det alltså öppnas möjligheter för någon eller flera av de tilltalade att lämna uppgifter av innebörd att han eller hon själv inte alls eller endast i begränsad utsträckning har medverkat i brottsligheten.

Utredningens robusthet

Slutligen måste den utredning åklagaren presenterar vara robust, dvs. alla nödvändiga utredningsåtgärder ska vara vidtagna så att utredningen får en sådan robusthet att den för domstolen duger för en slutsats på goda grunder. Brister i detta avseende ska inte drabba den tilltalade utan får bäras av åklagaren och kan till och med leda till att åtalet ogillas.

Med dessa utgångspunkter övergår tingsrätten till att granska vad som blivit styrkt under åtalspunkterna 1 och 2.

Åtalspunkten 1Inledning

Tingsrätten behandlar först åtalspunkt 1, den åtalspunkt där YY är målsägare. Tingsrätten inleder med en kort genomgång av tillämpliga regler varefter granskningen inleds med en bedömning av YY:s trovärdighet och tillförlitlighet. Därefter kommer tingsrätten att behandla frågan om vilken ställning Jim Berggren intagit gentemot YY under perioden 2006 – 2009. Slutligen kommer tingsrätten att granska de specifika gärningar som åklagaren påstått att Jim Berggren gjort sig skyldig till under punkterna a) – h) för att avsluta sin prövning under denna åtalspunkt med punkten i) liksom stycken 1 – 3 i åklagarens gärningsbeskrivning.

Tillämplig reglering

Den i målet aktuella brottsligheten är begången i perioden sommaren 2001 – den 24 juli 2009. Under denna period har bestämmelserna om sexualbrott i 6 kap.

Avdelning 1

brottsbalken ändrats vid flera tillfällen. En viktig förändring skedde den 1 april 2005 när den nya sexualbrottslagstiftningen trädde i kraft. Genom den då införda regleringen ändrades bl.a. den systematiska uppbyggnaden av sexualbrotten i väsentliga hänseenden och då inte minst när det gäller brott som riktas mot barn under 15 år. Gärningar som begåtts före den dagen ska bedömas enligt då gällande lagstiftning, medan gärningar som har begåtts efter ikraftträdandet av den nya sexualbrottslagstiftningen ska bedömas enligt denna. Vissa bestämmelser i 6 kap. brottsbalken har ändrats efter brottsperioden, bl.a. bestämmelsen om våldtäkt mot barn som ändrades den 1 juli 2013. Dessa senare författningsändringar är inte tillämpliga i detta mål.

Såvitt gäller samlag och andra på visst sätt kvalificerade sexuella beteenden med barn under 15 år gällde före den 1 april 2005 att sådana gärningar när förutsättningar för detta förelåg i princip skulle bedömas enligt de i 1–3 §§ allmänna bestämmelserna om våldtäkt, sexuellt tvång och sexuellt utnyttjande.

För det fall att ingen av de nu nämnda bestämmelserna var tillämplig, vilket gäller i detta mål, fanns en kompletterande bestämmelse i 4 § om sexuellt utnyttjande av underårig enligt vilken varje form av samlag eller annat sexuellt umgänge med den som var under 15 år var straffbelagt. Brottet var gradindelat där det grova brottet hade fängelse i två år som minimistraff och fängelse i åtta år som maximistraff.

Enligt regleringen som trädde i kraft den 1 april 2005 har den nu berörda typen av sexuella övergrepp mot barn under 15 år brutits ut till särbehandling i förhållande till brott mot vuxna. Gärningen ska bedömas som ett särskilt brott enligt 4 §. För ansvar för detta brott krävs endast att gärningsmannen haft samlag eller genomfört en med samlag jämförlig sexuell handling med ett barn under 15 år. Något tvång eller utnyttjande krävs inte och samtycke friar inte från ansvar. Detsamma gäller den som begått en sådan gärning mot ett barn som fyllt 15 år men inte 18 år och som är avkomling till gärningsmannen eller står under fostran av eller har ett

Avdelning 1

liknande förhållande till gärningsmannen. Brottet är gradindelat. Grundformen, som regleras i 4 § första stycket, rubriceras som våldtäkt mot barn med en straffskala om fängelse i lägst två år och högst sex år.

Är YY trovärdig och är de uppgifter hon lämnat tillförlitliga?

Ja, tingsrätten finner att YY är trovärdig. Däremot är inte alla uppgifter som hon lämnat tillförlitliga. Skälen till varför tingsrätten anser att det är på detta sätt är följande.

Åklagarens huvudsakliga bevisning utgörs av förhör med YY. Förhöret i tingsrätten med YY pågick under närmare en dag. Hennes berättelse innehöll beträffande några specifika tillfällen en hel del detaljer men präglades trots allt av en osäkerhet om vad som skett och kanske framför allt när det skett.

Försvaret har pekat på att det YY påstått att Jim Berggren har gjort mot henne kan ha varit sådant som andra har utsatt henne för, dels har YY berättat om att även kamrater till Jim Berggren utsatt henne för sexuella övergrepp under den åtalade tiden, dels har YY enligt vad som framgår av den åberopade domen från Svea hovrätt utsatts för ett sexuellt övergrepp av pappan till hennes kamrat när hon var åtta år.

YY har förnekat att hon kan ha förväxlat det Jim Berggren utsatt henne för med det som andra personer har gjort mot henne. Också tingsrätten finner det osannolikt att hon skulle ha förväxlat den specifika händelsen som omfattas av Svea hovrätts dom med något som Jim Berggren har gjort, dels ligger den händelsen flera år innan den nu åtalade tiden, dels avser den en enda specifik händelse. Inte heller verkar det troligt att hon förväxlat Jim Berggrens kamraters övergrepp med det hon påstår att Jim Berggren gjort, inte minst eftersom det handlar om relativt artschilda påståenden.

Avdelning 1

För att placera in olika händelser i tiden har hon bland annat hänfört sig till hur hennes kropp såg ut vid de olika tillfällena. Av vad hon själv berättat, uppgifter som stöds av åberopade fotografier och av det hennes mamma berättat, är klarlagt att YY fram till 12-års ålder var normalstor men att hon i denna ålder ökade kraftigt i vikt.

De minnesbilder hon berättar om innebär enligt vad hon själv uppgett att hon *zoomar ut ur sin egen kropp* och ser sig själv ovanifrån och när hon ser att hon är smal måste händelsen ha inträffat före tolvårsåldern, dvs. före sommaren 2003. Om hon däremot ser att hon är stor i kroppen måste händelsen ligga efter denna tidpunkt. Det är klart att en tidsbestämning som skett på detta sätt är mindre tillförlitlig och behäftad med en stor osäkerhet.

En annan referens som YY använt sig av för att placera en händelse i tiden är i vilken skola hon gick. Från och med årskurs 6 till och med årskurs 9 gick hon i Ribbyskolan i Haninge. Ett antal händelser anknyter hon till när hon gick i Ribbyskolan. Tiden i Ribbyskolan sträckte sig dock över fyra år varför även en tidsbestämning som gjorts på detta sätt är behäftad med en relativt stor osäkerhet.

Det kan också konstateras att YY har lämnat olika versioner av samma händelser vid skilda förhör. Det har t.o.m. varit så att hon beträffande ett specifikt tillfälle lämnat olika versioner under ett och samma förhör. Som ett exempel på detta kan nämnas att hon under förhöret i tingsrätten, när hon först berättat om det tillfälle som hon minns som det första vaginala samlaget (punkten b), först lämnade en berättelse, relativt detaljrik, om var och hur den inträffade. När åklagaren efter lunchuppehållet påtalat att hon kanske hade förväxlat den med den händelse som anges under punkten g) har hon ändrat sina uppgifter. När sedan Jim Berggrens försvarare ställde frågor om samma tillfälle visade det sig att de uppgifter som hon lämnat under förundersökningen inte stämde överens med vare sig version ett eller version två av det hon berättat i tingsrätten.

Avdelning 1

Sett mot bakgrund av den långa tid som förflutit sedan denna händelse skulle ha inträffat är det inte alls märkligt att YY har svårt för att minnas precis hur det var. En annan förklaring till att YY har svårt för att skilja det ena tillfället från det andra kan vara att de sexuella handlingarna pågått under så många år, från det att YY var tio år och fram till dess att hon fyllt tjugotre och att flertalet handlingar varit väldigt likartade.

Det sagda innebär inte alls någon kritik av YY, tvärtom har hon gett ett intryck av att försöka berätta precis som hon kommer ihåg de olika händelserna och att hon ansträngt sig för att inte överdriva något. På många sätt präglas hennes berättelse av sådant som talar för att berättelsen är trovärdig. Det tingsrätten velat peka på med det som sagts är att även om YY är alltigenom trovärdig så är tillförlitligheten i det hon berättat inte lika stor, i vart fall gäller detta detaljer i specifika tillfällen och när i tiden de inträffat.

Det sagda innebär att tingsrätten vid sin bedömning av åtalet mot Jim Berggren inte enbart kan utgå från de uppgifter som YY lämnat, särskilt inte när det hon berättat är alltför konturlöst och detaljfattigt.

Vilket stöd ger den av åklagaren åberopade stödbevisningen?

Som stödbevisning har åklagaren, såsom framgått under rubriken bevisning, åberopat förhör med QQ samt vittnesförhör med YY:s släktingar, dels hennes mamma, Sekretess C, dels hennes syster, Sekretess D, dels hennes halvsyster, Sekretess E, dels Jim Berggrens brors bonusdotter, Sekretess F. Samtliga hörda personer är antingen släkt med eller närstående till YY. Att det förhåller sig på det sättet innebär att en viss försiktighet måste iakttas vid värderingen av deras utsagor, bland annat eftersom det inte kan uteslutas att de medvetet eller omedvetet påverkat varandras minnesbilder.

Avdelning 1

En omständighet som talar emot att de påverkat varandras minnesbilder är att deras berättelser inte stämmer helt överens sinsemellan. Ett exempel på när det YY berättat inte stämmer överens med det hennes mamma (Sekreteress C) sagt är frågan om hur ofta YY var hos Jim Berggren och hur ofta hon sov över där. Enligt Sekreteress C sov YY över hos Jim Berggren ungefär två helger i månaden och enbart under helger. Ibland kunde det vara från fredag till söndag, ibland från lördag till söndag och någon gång enbart en av helgdagarna. Enligt YY var hon där väsentligt oftare, nästintill dagligdags. Dessa skillnader i vad YY och Sekreteress C uppgett angående frekvensen av YY:s övernattningar hos Jim Berggren får bland annat betydelse vid bedömningen av hur många sexuella aktiviteter som förekommit mellan Jim Berggren och YY.

Inte heller har någon av de hörda personerna varit närvarande vid de övergrepp som YY berättat om. YY har inte förrän sommaren 2017 berättat för dem, frånsatt QQ, om vad hon varit utsatt för. Trots att flera av de hörda personerna varit oroliga för att Jim Berggren skulle ha utsatt YY för sexuella övergrepp har YY, på direkta frågor från dem, förnekat att så skulle vara fallet. Det de kunnat berätta om har således inte haft någon direkt anknytning till åtalade gärningar. De har dock kunnat berätta bland annat om hur YY:s hemförhållanden varit under aktuell tidsperiod, hur YY har mått, hur mycket YY varit hos Jim Berggren och liknande iakttagelser.

Även i beaktande av det sagda ger dock de hörda personerna ett visst stöd åt det YY berättat.

*Jim Berggrens och YY:s relation under åren 2006 - 2009**Inledning*

När det gäller bedömningen av åtalspunkten 1 omfattar den händelser från sommaren 2001 fram till juli 2009 då YY fyllde arton år. Åtalet efter den 25 juli 2006, den dag YY fyllde femton år, bygger på att åklagaren påstår att Jim Berggren, från det att YY fyllt femton år och fram till dess att hon fyllt arton år, har intagit en

Avdelning 1

särskild ställning i YY:s liv. Åklagaren har påstått att deras relation har liknat den som råder mellan en fostrare och en person under dennes fostran.

Innan tingsrätten närmare granskar vad som kan anses bevisat angående omfattning och speciella tillfällen avser tingsrätten att pröva frågan om det i målet blivit utrett att Jim Berggren intagit en sådan speciell ställning i YY:s liv. Bara om tingsrätten kommer fram till att Jim Berggren intagit en sådan särskild ställning i YY:s liv finns anledning att närmare granska vad som blivit utrett beträffande perioden 2006 – 2009.

Har Jim Berggren intagit en särskild ställning i YY:s liv? Har Jim Berggrens och YY:s relation liknat den som råder mellan en fostrare och en person under dennes fostran?

Tingsrätten anser att svaret på dessa frågor är jakande. Skälen för tingsrättens ställningstagande är följande.

När YY under sommaren och hösten 2001 i allt större utsträckning började umgås med Jim Berggren och även sova över hos honom var ett av skälen till detta att hennes hemförhållanden var så dåliga, framför allt att hennes relation till sin pappa var så dålig på grund av hans alkoholmissbruk. Enligt vad YY berättat innebar pappans drickande bland annat att han saknade intresse för sina barn. Det förekom dessutom ofta bråk i hemmet. I denna situation blev Jim Berggren som en extrapappa åt henne, något som omvitnats inte bara av YY utan även av bland andra QQ och Sekretess C. Även Jim Berggren har tillstått att han intagit denna roll.

Jim Berggren blev den vuxna person som YY kunde lita på och som hon tyckte mycket om. Utöver att YY vistades en hel del hos Jim Berggren gav han henne även pengar till godis och annat. Han betalade hennes mobiltelefon och tog även med YY på Ålandsresor, besök på Skansen m.m. Framför allt när hon gick i grundskolan hjälpte han henne med matteläxorna. Han uppfostrade också henne och lärde henne

Avdelning 1

att det var viktigt med hygien. Under perioden 2001 – 2006 står det helt klart att Jim Berggrens och YY:s relation liknat den som råder mellan en fostrare och en person under dennes fostran.

Även sedan YY fyllt femton år fortsatte umgänget med Jim Berggren även om det blev glesare ju äldre hon blev. Enligt vad YY sagt fortsatte Jim Berggren att vara en vuxen person i hennes liv. Han fortsatte ge henne pengar till godis och betala mobiltelefon m.m. Någon egentlig förändring i deras relation blev det inte enligt YY även om hon upplevde att Jim Berggren var barnsligare än vad hon var. Jim Berggren har delvis bekräftat det YY sagt beträffande betalningar av mobiltelefon, nöjesresor m.m. även om han påstått att deras sexuella relation varit ömsesidig.

Med beaktande av den relation YY haft till Jim Berggren alltsedan tioårsåldern och till det hon, men även Jim Berggren, berättat om relationen mellan femton och arton år är det bevisat bortom rimligt tvivel att Jim Berggren intagit en särskild ställning i YY:s liv och att deras relation liknat den som råder mellan en fostrare och en person under dennes fostran.

Slutsatsen av detta är att tingsrätten måste granska hela den åtalade perioden för att se vad som har blivit bevisat bortom rimligt tvivel av de gärningar som åklagaren påstår att Jim Berggren gjort sig skyldig till.

Vad är bevisat av gärningarna under punkterna a) – h)?

Punkterna a), b) och g)

Jim Berggren har, såsom framgått ovan, erkänt några av dessa åtalpunkter, bland annat gäller det punkterna a), b) och g). Frågan är då om hans erkännande får sådant stöd av annan bevisning att Jim Berggren kan dömas i enlighet med sitt erkännande. Ett erkännande står så att säga inte på egna ben, ett erkännande är endast ett bevisfaktum för rättsfaktums existens, dvs. det utgör ett av bevisen för att det som

Avdelning 1

erkänns också har inträffat. Försvaret har pekat på att Jim Berggrens minnesbilder av det han erkänt är så bristfälliga att erkännandena inte duger för en fällande dom.

Tingsrätten kan hålla med om att Jim Berggrens berättelse är påtagligt vag. Vad detta beror på är för tingsrätten svårt att uttala sig om. Det kan dock konstateras att ett erkännande, för att ligga till grund för en fällande dom, inte behöver få stöd av den egna berättelsen. Stödet kan likaväl komma från annan bevisning. När det gäller händelsen under punkt a) kan det konstateras att den har kommit fram genom att Jim Berggren själv berättat om den. Dessutom har han vid huvudförhandlingen lämnat en del detaljer kring denna händelse, bland annat att han använde kondom, något han inte brukade, och att han knöt ihop kondomen sedan han fått utlösning och gömt undan den i avfallspåsen i köket. YY minns även att Jim Berggren under sin vistelse i YY:s familjs sommarstuga bland annat smekte hennes bröst. Sammantaget finner tingsrätten därför att Jim Berggrens erkännande av punkten a) får sådant stöd av andra omständigheter, att den är bevisad bortom rimligt tvivel.

Såvitt avser punkterna b) och g) får Jim Berggrens erkännande stöd av det som YY berättat om dessa tillfällen.

Beträffande händelsen under punkten b), det tillfälle som YY minns som det första samlaget, har hon lämnat en del detaljer som visar att den inträffat, bland annat att Jim Berggren inte fick in hela sin penis i hennes slida utan bara ollonet. Hon har också sagt att hon kände sig bedrövad efteråt och att det sved i hennes underliv.

Likaså har hennes minnesbilder avseende händelsen under punkten g) varit detaljrika. Som exempel på sådana detaljer kan nämnas att hon berättat om att Jim Berggren bad henne stå på alla fyra med huvudet mot fotändan i sängen för att hon skulle kunna se den porrfilm som Jim Berggren satt på. Han bad henne även föreställa sig att det stod en naken man framför henne, en man som hon skulle suga av, precis som på porrfilmen. Vid dessa tillfällen har det varit frågan om vaginala

Avdelning 1

samlag. Genom de uppgifter YY lämnat under dessa punkter får Jim Berggrens erkännande sådant stöd att även punkterna b) och g) är bevisade bortom rimligt tvivel.

Punkten c)

Jim Berggren har vidare erkänt att händelsen under punkten c) inträffat men hävdar att YY var äldre än vad åklagaren påstår. Det är alltså bevisat att Jim Berggren använt sig av dildon på YY. När det gäller det tidsintervall under vilket åklagaren påstår att det ska ha inträffat, 2002 – 2003, har de uppgifter som YY lämnat varit så oprecisa, att det inte mot Jim Berggrens förnekande kan anses ställt bortom rimligt tvivel att händelsen inträffade under perioden 2002 – 2003. (Se vad tingsrätten sagt ovan vid bedömningen av YY:s trovärdighet och tillförlitlighet angående hennes sätt att placera in händelser i tiden). Eftersom det ändå är styrkt att det åklagaren påstår under denna punkt inträffat i perioden 2001 – 2009 får den falla in som en del under punkten i).

Punkterna d) och e)

Detta är punkter som helt förnekats av Jim Berggren. I dessa delar är dock YY:s berättelse klar och detaljerad. Hon minns så pass många detaljer om var och på vilket sätt samlagen ägde rum. När det gäller punkten d) har hon berättat att den skedde hemma i Jim Berggrens lägenhet, något som i sig inte är särpräglad, men samlaget utfördes när hon låg på köksbordet i hans första lägenhet där han hade köksbord med fyra stolar. Hon var helt naken då han bad henne sätta sig på köksbordet. Hon kom inte själv upp på bordet varför Jim Berggren fick hjälpa henne upp. Han särade på hennes ben och tog fram sin snopp och genomförde ett vaginalt samlag. Hon minns att hon tittade ut genom fönstret för att hon inte ville vara kvar i sin kropp, hon ville inte vara där. Hon minns även att solen lyste in genom fönstret. Hon försökte fokusera på löven på träden och solljuset istället. När han var klar fick han utlösning i sina händer.

Avdelning 1

Under punkten e) har YY berättat att Jim Berggren hade en svart systemkamera som han även kunde filma med. Den var lite större än en vanlig digitalkamera. Hon låg vid detta tillfälle i sängen som stod nära skrivbordet. Hon minns att hon inte hade några byxor eller trosor på sig. Jim Berggren hade kameran i sina händer. Hon blev orolig för att hon inte ville att hennes ansikte skulle synas. Jim Berggren uppmanade då henne att täcka ansiktet med den Nalle Puh-kudde som låg i sängen. Hon hörde att han tog kort eftersom hon hörde kamerans klickljud. Han tog sin penis mot hennes underliv och förde in penisen i henne. Hon hörde också att han slutade ta kort och att han tryckte på en knapp. Han gjorde sedan samlagsrörelser och hon antog att han filmade detta eftersom hon inte hörde att han la ifrån sig kameran. Först efter en stund la han ifrån sig kameran och ställde den på vardagsrumsbordet samtidigt som han sa åt henne att hon kunde ta bort kudden. Han fortsatte utföra ett vaginalt samlag med henne tills han fick utlösning i sina händer. Hon minns också att hon var orolig för vad han skulle göra med bilderna.

Såsom framgått av det redovisade har YY:s berättelse under dessa åtalpunkter varit mycket detaljrik. Det hon berättat om har också varit inte helt vanliga händelser utan har skilt sig åt till plats där den ägt rum, köksbord eller att den dokumenterades med Jim Berggrens systemkamera.

Att dessa händelser kan ha ägt rum får också visst stöd av att Jim Berggren berättat om att han och YY hade vaginala samlag, att han vanligtvis fick utlösning i sina händer och att det förekom fotografering. Med beaktande av detta och YY:s höga trovärdighet och hennes detaljrikedom under dessa punkter finner tingsrätten att det blivit styrkt bortom rimligt tvivel att Jim Berggren begått dessa gärningar. Även åtalpunkterna d) och e) är således styrkta.

Punkten f)

YY:s berättelse är beträffande denna händelse, en händelse som ska ha inträffat under en semesterresa till Grekland, påtagligt vag och detaljfattig. Hon har enligt

Avdelning 1

egna uppgifter fått solsting och därför gått upp på hotellrummet och lagt sig. Hon har pendlat mellan korta stunder av vakenhet och stunder av medvetlöshet och/eller sömn. Vid något tillfälle ska hon ha vaknat till och märkt att Jim Berggren genomförde ett vaginalt samlag med henne. Hon har också en minnesbild av att hennes mamma bankade på dörren.

Jim Berggren har bekräftat att han var i samma rum som YY och att han öppnade dörren för YY:s mamma när hon bankade på dörren. Såsom tingsrätten förstått det har YY med familj och Jim Berggren hyrt en lägenhet med två sovrum. Tingsrätten har också uppfattat det så att den dörr som YY:s mamma bankade på var dörren in till själva lägenheten och inte till det rum där YY låg.

YY:s mamma har bekräftat att hon bankat på dörren och att det var Jim Berggren som öppnade den. När hon kom in i lägenheten låg YY och sov i en av sängarna.

Mot bakgrund av den vaga och detaljfattiga berättelse som YY lämnat under denna punkt, en utsaga som inte får stöd av någon annan bevisning, finner tingsrätten att åtalet under denna punkt inte, mot Jim Berggrens förnekande, är bevisad bortom rimligt tvivel. Jim Berggren ska frikännas under denna punkt.

Punkten h)

Under punkten h) har YY berättat att den inträffade på Jim Berggrens balkong i hans första lägenhet. Hon minns vidare att det var sommar och att hon satt och solade iförd bikiniöverdel och kanske vanliga trosor. Hon lyssnade på musik, drack cola, och njöt. Jim Berggren var på jobbet. När han kom hem sa han hej och gick sedan och duschade. Han kom sedan ut på balkongen iförd endast kalsonger och med en öl i handen. Han bad henne ställa sig upp och luta sig mot balkongräcket. Han tog sedan av henne hennes trosor, tog fram sin snopp och genomförde ett vaginalt samlag. Han sa även åt henne att vara tyst och låtsats som ingenting. Han gjorde samlagsrörelser, men väldigt sakta för att det inte skulle märkas. Han bad

Avdelning 1

henne luta sig längre fram och svanka mer. Till slut fick han utlösning i sina händer och gick in i lägenheten för att tvätta av sig.

Även om YY:s berättelser innehåller en hel del detaljer beträffande denna händelse är Jim Berggren så säker på att de aldrig har inträffat. Han har därvid pekat på att han socialt är något tillbakadragen och därför aldrig skulle vilja riskera att hans grannar kunde se honom ha samlag ute på balkongen. Med beaktande av detta och i avsaknad av annan bevisning finner tingsrätten att punkten h) inte är bevisad bortom rimlig tvivel. Jim Berggren ska frikännas under denna punkt.

Punkten i)

Beträffande denna punkt har Jim Berggren sagt att han förnekar den såsom den är utformad. Han har dock erkänt att det förekommit ett antal sexuella handlingar mellan honom och YY men inte av den omfattning eller alla de moment som åklagaren påstår, bland annat har han förnekat att det förekommit anala samlag eller anal penetration med fingrar.

Vid sitt förhör har Jim Berggren dock tillstått att alla de moment som ingår under denna punkt, dvs. vaginala, anala och orala samlag förekommit mellan honom och YY men hävdar att de anala samlagen och möjligen även de orala skett först efter det att YY fyllt arton år.

YY å sin sida är säker på att Jim Berggren haft både anala och orala samlag med henne klart före artonårsåldern. Med beaktande av hur osäker Jim Berggren varit och hur säker YY varit finner tingsrätten det utrett att Jim Berggren haft såväl vaginala, som anala och orala samlag med YY och även penetrerat hennes underliv med fingrar och dildo under perioden 2001 – 2009.

Frågan är då närmast hur ofta det är styrkt att Jim Berggren haft samlag eller annat sexuellt umgänge med YY under denna period.

Avdelning 1

YY har själv uppskattat det till mellan 1 000 och 2 000 gånger och har byggt detta på att hon från tio-års åldern och ett antal år framåt bodde mer hos Jim Berggren än hemma hos sin familj, att Jim Berggren i början, vissa dagar, hade flera samlag om dagen med henne, senare flera samlag i veckan och i vart fall flera gånger i månaden.

Jim Berggren å sin sida har inte angett någon siffra för hur många samlag han haft med YY men bestämt hävdade att det varit klart färre gånger än det YY påstår. När han berättat om samlagen med YY har han dock ofta använt sig av orden vanligtvis var det så eller oftast var det på det viset. Det Jim Berggren sagt ger i vart fall intryck av att han relativt regelbundet haft sex med YY.

Både YY och Jim Berggren är överens om att Jim Berggren oftare hade samlag med YY under de första åren och att frekvensen sjönk ju äldre YY blev.

Av det Sekretess C berättat framkommer vidare att YY under den period som socialtjänsten gjorde en utredning inte fick sova över hos Jim Berggren. Såsom framgått ovan har Sekretess C också berättat att YY sov över hos Jim Berggren ungefär två gånger i månaden och enbart under helger. Ibland kunde det vara från fredag till söndag, ibland från lördag till söndag och någon gång enbart en av helgdagarna.

Om YY:s egen uppskattning av antalet samlag/sexuella aktiviteter skulle vara riktig skulle det ha inneburit i genomsnitt cirka fem samlag per vecka under hela perioden. YY:s egna uppgifter om antalet sexuella aktiviteter är inte tillförlitliga. Inte ens hennes egna uppgifter ger således tillräckligt stöd åt det påstådda antalet tillfällen. Till detta kommer att de uppgifter som hennes mamma lämnat om YY:s besöksfrekvens hos Jim Berggren klart talar emot en omfattning av 1 000 – 2 000 samlag/sexuella aktiviteter under perioden 2001 – 2009.

Avdelning 1

Enligt vad som framgått av Jim Berggrens egna uppgifter har han dock under de aktuella åren haft regelbundet sexuellt umgänge med YY, dock oftare i början än i slutet. Den aktuella perioden omfattar 96 månader eller 416 veckor. Med beaktande av vad Jim Berggren själv uppgett och även med beaktande av det YY och Sekretess C berättat finner tingsrätten att en försiktig bedömning av antal tillfällen kan bedömas ha uppgått till cirka 200 gånger, vilket skulle motsvara knappt två gånger per månad.

Jim Berggren ska alltså under denna åtalspunkt dömas för att ha haft sexuellt umgänge med YY vid i vart fall 200 tillfällen, sexuellt umgänge bestående i vaginala, anala och orala samlag samt penetration av YY:s underliv med fingrar och dildo, samt penetrerat hennes anal med fingrar.

Jim Berggren ska alltså dömas för grovt sexuellt utnyttjande av underårig för gärningarna begångna före den 1 april 2005 och som våldtäkt mot barn för gärningarna begångna efter detta datum.

Åtalspunkten 2Inledning

Under denna åtalspunkt föreligger egentligen bara QQ:s och Jim Berggrens utsagor. Det saknas annan bevisning för vad som inträffat vid det aktuella tillfället. Men, såsom Högsta domstolen uttalat i ett flertal rättsfall, nu senast i NJA 2017 s 316, kan en trovärdig utsaga från målsäganden i förening med vad som i övrigt har framkommit i målet vara tillräckligt för en fällande dom.

Är QQ trovärdig och tillförlitlig?

Ja, enligt tingsrättens mening är QQ trovärdig. Liksom beträffande YY är hennes tillförlitlighet lägre än trovärdigheten.

Avdelning 1

QQ har gett ett intryck av att berätta så sanningsenligt som hon kan. Hon kan sägas vara alltigenom trovärdig. Men liksom beträffande YY är hennes tillförlitlighet något lägre än hennes trovärdighet. Inte heller QQ är att klandra för detta utan skälet till varför hennes tillförlitlighet är lägre än hennes trovärdighet har sin förklaring i, dels den långa tid som förflutit sedan påstådd händelse, dels det sätt på vilket hon har kommit att minnas det inträffade.

Vad gäller tidpunkten för aktuell händelse har åklagaren påstått att den ägde rum i tidsintervallet 2001 – 2003, alltså för femton till sjutton år sedan. Minnet av händelsen har inte heller kommit fram förrän i samband med en psykologbehandling för cirka två år sedan. Att det förhåller sig på detta sätt behöver naturligtvis inte innebära att det inte kan ha gått till som QQ påstått, men det innebär att hennes uppgifter måste få starkt stöd av annan bevisning.

Räcker den åberopade stödbevisningen för att det ska vara ställt bortom rimligt tvivel att Jim Berggren begått den gärning som åklagaren påstår?

Nej, enligt tingsrättens mening räcker den inte till för en fällande dom under denna åtalspunkt.

Det intyg som QQ åberopat visar att hon har mått dåligt och att psykologen kopplar samman hennes mående med den påstådda händelsen. Psykologens uppfattning bygger naturligtvis på vad QQ berättat.

När det gäller QQ är detta också en enda gång när hon påstår att Jim Berggren sexuellt berört henne. Något stöd av ett vanemässigt beteende, såsom fallet varit med YY, kan därför inte vägas in som en omständighet som talar för hennes uppgifter.

Avdelning 1

Sammanfattningsvis finner tingsrätten inte att den bevisning åklagaren och målsägaren lagt fram räcker för att den gärning åklagaren och målsägaren påstår ska ha inträffat ska anses vara bevisad bortom rimligt tvivel.

Vid sådant förhållande har tingsrätten att utgå från de uppgifter som Jim Berggren lämnat. Han har berättat att han, såsom QQ sagt, smekt hennes mage för att sedan föra in sin hand under hennes trosor. Han har dock inte kommit längre än till kanten av könsbehåringen (*till fjunen*) förrän QQ vänt sig om ifrån honom. Han har då tagit bort sin hand.

Enligt tingsrättens mening är det uppenbart att han haft ett sexuellt syfte med sin beröring av QQ. Denna gärning är att bedöma som ett sexuellt ofredande, en gärning som är preskriberad. Åtalet under åtalspunkt 2 ska därför ogillas och Jim Berggren ska frikännas.

Åtalspunkten 3

Jim Berggrens erkännande av denna åtalspunkt vinner stöd framför allt av det vittnet Marcus Widenfors berättat och av det urval av bilder som tingsrätten hållit syn på i anslutning till förhöret med Marcus Widengren. Åtalet är styrkt och Jim Berggren ska dömas för grovt barnpornografibrott.

Åtalspunkten 4

Jim Berggren har erkänt att han innehaft de aktuella skarpa patronerna. Att han inte känt till att man inte får inneha ammunition utan tillstånd betyder inte att han inte ska dömas för detta brott. Var och en är skyldig att känna till lagen och om man misstar sig om vad lagen säger eller inte vet vad lagen stadgar så är det fråga om en rättsvillfarelse. En rättsvillfarelse kan i undantagsfall vara ursäktlig, dvs. man ska inte dömas för brottet trots att det objektivt sett utgör en straffbar handling. Som exempel på när en rättsvillfarelse kan vara ursäktlig är att behörig myndighet lämnat

Avdelning 1

felaktiga uppgifter om vad lagen stadgar. I detta fall är rättsvillfarelsen inte ursäktlig vilket innebär att Jim Berggren ska dömas för brott mot vapenlagen.

Påföljd

Jim Berggren har genomgått en rättspsykiatrisk undersökning. Resultatet av denna visar att Jim Berggren inte har begått de åtalade gärningarna under påverkan av en allvarlig psykisk störning och att han inte heller vid undersökningstillfället lider av en sådan störning. Han uppfyller kriterierna för den psykiatriska diagnosen *Pedofili, exklusiv form*, ett tillstånd som i lagens mening inte utgör en allvarlig psykisk störning som motiverar straffrättslig särbehandling i form av fängelseförbud. Annan påföljd än fängelse kan därför inte komma i fråga för Jim Berggren.

Försvaret har pekat på uttalanden i den rättspsykiatriska undersökningen som försvaret gjort gällande bör beaktas, inte vid bedömningen av straffmätningens värde utan redan vid bedömningen av straffvärdet. Försvaret har därvid lyft fram bland annat uttalanden att Jim Berggren är känslomässigt omogen, att vissa autistiska drag kan spåras hos honom. I psykologutredningen har Jim Berggren uppgett att han upplever det som att han stannat i utvecklingen, en uppfattning som psykologen delar. Psykologen har vidare uttalat att Jim Berggren inte ter sig känslomässigt åldersadekvat utan framstår som infantil och omogen på de flesta områden. De avvikelser som sålunda kan spåras hos Jim Berggren är inte av en sådan art att de ska beaktas såsom förmildrande omständigheter enligt 29 kap. 3 § 3 punkten i brottsbalken.

Straffvärdet för de gärningar som Jim Berggren döms för styrs helt av straffvärdet för åtalpunkten 1. Straffvärdet för övriga gärningar uppgår till sammanlagt sex månaders fängelse.

Under åtalpunkt 1 har tingsrätten funnit styrkt att Jim Berggren vid cirka 200 tillfällen begått sexuella övergrepp mot YY. Vare sig brotten har rubricerats som

Avdelning 1

våldtäkt mot barn eller som grovt sexuellt utnyttjande av underårig har varje gärning ett minimistraff om fängelse i två år. Tingsrätten delar därvid åklagarens bedömning att det samlade straffvärdet för 200 fall av sådana sexuella övergrepp mot en målsägare som inledningsvis var endast tio år gammal uppgår till fängelse i vart fall 10 år.

Vid bestämmande av straffmättningsvärdet för gärningarna under åtalpunkt 1 finns dock ett antal omständigheter att beakta i mildrande riktning (29 kap. 5 § brottsbalken).

För det första har lång tid förflutit från det att de första gärningarna begicks och fram till dess att gärningarna polisanmälades under sommaren 2017, närmare bestämt ungefär 16 år. Detta måste antas vara en ovanligt lång tid även för det slags brott som målet rör (se NJA 2013 sid. 63). Vid bedömningen av vad som är en skälig reduktion av straffet ska, vid sidan av den långa tiden, beaktas att målsäganden var ett litet barn när de första gärningarna begicks. Anspråket på en kraftfull reaktion på brotten kvarstår därför i betydande grad även efter det att lång tid har förflutit. Den långa tid som förflutit ska trots detta medföra en inte helt obetydlig reduktion av straffvärdet.

För det andra har Jim Berggren självant, utan att han delgetts misstanke om det, berättat om händelsen under punkten a) i åtalpunkt 1. YY har över huvud taget inte kommit ihåg denna händelse.

För det tredje har Jim Berggren varit tvungen att sluta sin anställning som skolvaktmästare sedan misstankarna om nu aktuella gärningar kommit fram.

För det fjärde kan det som försvaret pekat på som förmildrande omständigheter och som kommit fram av den rättspsykiatriska undersökningen i någon mån tala för en reduktion av straffvärdet.

Avdelning 1

Med beaktande av vad som har anförts ovan bör fängelsestraffet med tillämpning av 29 kap. 5 § första stycket 3, 5, 7 och 9 brottsbalken reduceras med två år jämfört med vad som skulle ha gällt vid en straffmätning enbart utifrån straffvärdet. Straffmätningens värde uppgår alltså till fängelse i åtta år.

Påföljden för Jim Berggren ska alltså bestämmas till fängelse i åtta år.

SkadeståndAllmänna utgångspunkter

Ersättning för kränkning lämnas vid brott som inneburit ett angrepp på den skadelidandes personliga integritet. Vid bedömning av kränkningens ersättnings storlek ska samtliga relevanta omständigheter kring gärningen beaktas och vilket brott det handlar om är av central betydelse. Övergrepp som upprepas eller sker under en längre tid innebär typiskt sett svårare kränkningar av den personliga integriteten än om motsvarande angrepp skett vid endast ett tillfälle. I 5 kap. 6 § skadeståndslagen anges flertalet omständigheter som särskilt ska beaktas i samband med att ersättningen bestäms. Av bestämmelsen framgår bland annat att det faktum att gärningsmannen riktat sig mot någon med särskilda svårigheter att värja sin personliga integritet samt om angreppet inneburit missbruk av ett beroende- eller förtroendeförhållande utgör sådana omständigheter som särskilt ska beaktas.

Vid bestämmande av kränkningens ersättnings storlek kan rätten söka vägledning i praxis samt i Brottsoffermyndighetens referatsamling. I mål om sexualbrott mot barn tillämpar Brottsoffermyndigheten sedan februari 2013 ett schablonbelopp på 100 000 kr vid våldtäkt mot barn. Vid förekomst av försvårande omständigheter kan kränkningens ersättning utgå med ett högre belopp. Tidigare var den schabloniserade ersättningen 75 000 kr. Skälet till höjningen var att synen på sexualbrott hade skärpts. Den schabloniserade ersättningen för sveda och värk vid sexuella övergrepp är 15 000 kr. Beloppet motsvarar en akut sjuktid med hel sjukskrivning på omkring sex månader.

Avdelning 1

YY:s skadeståndsanspråk

YY har begärt att Jim Berggren ska åläggas att till henne betala sammanlagt 820 000 kr i skadestånd varav 700 000 kr avser ersättning för kränkning och 120 000 kr ersättning för sveda och värk i form av fysiskt och psykiskt lidande. På beloppet har även begärts ränta från dagen för åtal, dvs. den 16 februari 2018 till dess att full betalning sker.

Jim Berggren har, för det fall att tingsrätten finner åtalspunkten 1 helt styrkt, vitsordat ett belopp om 300 000 kr avseende ersättning för kränkning samt 50 000 kr avseende ersättning för sveda och värk. För det fall att tingsrätten skulle frikänna honom för delar av de påstådda gärningarna under åtalspunkten 1 har han överlåtit till rätten att bedöma hur vitsordat belopp ska fördelas.

Angående ersättning för kränkning gör tingsrätten följande bedömning. Tingsrätten har, vilket redogjorts för ovan, kommit fram till att det är styrkt att Jim Berggren vid cirka 200 tillfällen begått sexuella övergrepp mot YY. Jim Berggren har genom den mycket allvarliga brottslighet han döms för kränkt YY:s personliga integritet på ett mycket grovt sätt. Jim Berggren ska åläggas att till YY betala ett skadestånd som kan anses skäligt i förhållande till den kränkning och skada som övergreppen inneburit för YY.

Vid bedömningen av kränkningers ersättnings storlek vill tingsrätten framhäva att det inte har gjorts gällande och inte heller framkommit att det skulle ha förekommit inslag av våld eller hot om våld vid de övergrepp som Jim Berggren döms för. Det finns däremot ett flertal andra försvårande omständigheter som enligt tingsrätten talar för att kränkningers ersättning ska utgå med ett högt belopp. Till att börja med kan konstateras att övergrepp har skett vid ett stort antal tillfällen och under en period om åtta år. Därtill började övergreppen när YY endast var 10 år gammal och pågick som mest frekvent fram till dess att YY var i yngre tonåren. Vidare har det

Avdelning 1

faktum att Jim Berggren varit en fadersgestalt för YY innebär att Jim Berggren genom övergreppen har missbrukat det förtroende som YY känt för honom.

I och med att Jim Berggren döms för cirka 200 övergrepp, och inte 1 000 – 2 000 övergrepp som YY lämnat uppgift om, är YY:s begäran om kränkning enligt tingsrätten att betrakta som för hög. Mot bakgrund av omständigheterna i det enskilda fallet och med hänsyn till praxis (se t.ex. Hovrätten över Skåne och Blekinge dom den 28 januari 2016 mål nr B 2995-15, Svea Hovrätt dom den 17 oktober 2007 mål nr B 5838-07 samt Hovrätten för västra Sverige dom den 24 maj 2006 i mål nr B 2166-06) anser tingsrätten att kränkingsersättningen i aktuellt fall skäligen ska bestämmas till 500 000 kr.

Angående ersättning för sveda och värk gör tingsrätten följande bedömning. Det är genom YY:s berättelse och utredningen i övrigt klarlagt att Jim Berggrens handlande förorsakat, utöver visst fysiskt lidande, ett omfattande psykiskt lidande för YY. Det får även anses klarlagt att YY:s psykiska lidande, trots att det är länge sedan övergreppen genomfördes, till viss del alltjämt är pågående. Det begärda beloppet utgör hälften av det belopp som skulle motsvara att full ersättning enligt det schabloniserade beloppet utgick för en akut sjuktid med hel sjukskrivning under åtta års tid. I ett liknande fall från 2016 (Hovrätten över Skåne och Blekinge dom den 28 januari 2016 mål nr B 2995-15) fastställdes Malmö tingsrätts beslut om skadestånd till målsägandena (två helsyskon) varav ersättning för sveda och värk för den ena av målsägandena bestämdes till 150 000 kr och för den andra till 125 000 kr. Gärningsmannen, målsägandenas styvpappa, dömdes för att ha genomfört cirka 500 övergrepp gentemot vardera målsäganden under ungefär tio års tid (något kortare tid för ena målsäganden). Övergreppen hade börjat när målsägandena var omkring 7-8 år gamla. I jämförelse med aktuellt fall var antalet övergrepp i 2016 års fall fler och pågick under en längre tid. Mot bakgrund av praxis anser tingsrätten därför att det finns skäl att sätta ned den av YY begärda

Avdelning 1

ersättningen för sveda och värk och bestämmer skadeståndet i den delen till 90 000 kr.

Jim Berggren ska totalt betala 590 000 kr i skadestånd till YY. På beloppet ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från den 16 februari 2018.

QQ:s skadeståndsanspråk

Tingsrätten har kommit fram till att Jim Berggren ska frikännas från den åtalade gärningen eftersom brottet är preskriberat. Detta medför att QQ:s skadeståndsanspråk ska ogillas.

Förverkande

Jim Berggren har gått med på åklagarens begäran att de beslagtagna föremålen ska tas ifrån honom. Eftersom åklagarens begäran också har lagstöd ska den bifallas.

Häktning

Det lägsta straffet för grovt sexuellt utnyttjande av barn liksom våldtäkt mot barn är fängelse i två år. När det lägsta straffet är så högt ska häktning ske om det inte är uppenbart att det saknas skäl för det. Av NJA 1985 s. 868 framgår att det krävs mycket för att man ska kunna säga att det uppenbart saknas häktningsskäl, det räcker inte med att det inte finns någon påtaglig risk för att den dömda skulle försöka avvika eller på annat sätt undandra sig lagföring eller straff. Att så skulle vara fallet innebär inte att det är uppenbart att någon flyktfara inte föreligger.

Eftersom det inte är uppenbart att häktningsskäl saknas beträffande Jim Berggren ska han vara kvar i häkte till dess domen i ansvarsdelen inte längre går att överklaga (vunnit laga kraft).

Avdelning 1

Ersättningsfrågor

Såsom offentlig försvarare för Jim Berggren har Lina Holmgren begärt ersättning med 182 310 kr. Begärd ersättning fördelar sig med 111 438 kr för 82 timmars arbete, 23 655 kr för 19 timmars tidsspillan och 10 755 kr för taxikostnader. Härtill kommer 36 462 kr som avser mervärdesskatt.

Såsom målsägarbiträde för YY har Charlotte Nordström begärt ersättning med 181 060 kr, varav 122 650 kr avser ersättning för 90,25 timmars arbete, 13 695 kr avser 11 timmars tidsspillan och 8 503 kr avser kostnader för taxi. Till detta kommer 36 212 kr för mervärdesskatt.

Louise Gunvén har såsom målsägarbiträde för QQ begärt ersättning med 95 568 kr, varav för 48,7 timmars arbete med 66 183 kr och för 8,25 timmars tidsspillan med 10 271 kr. Till detta kommer 19 114 kr för mervärdesskatt.

Åklagaren har förelagts att yttra sig över Lina Holmgrens och Charlotte Nordströms kostnadsräkningar. Åklagaren har uppgett; *Då det har varit fråga om en omfattande utredning med många förhör, ett förhållandevis stort material att gå igenom, flertalet huvudförhandlingsdagar och ett mål av en karaktär som har krävt fortlöpande och omfattande kontakter med respektive huvudman har jag inga synpunkter på begärd ersättning.*

Tingsrätten delar åklagarens uppfattning där inte enbart målets karaktär utan även framför allt Jim Berggrens och YY:s personliga egenskaper sannolikt har krävt mer omfattande kontakter med respektive huvudman än vad som är vanligt.

Den enda synpunkt som tingsrätten vill peka på är att det tidredovisningssystem som advokatbyrån Elisabeth Fritz använder sig av inte redovisar kortare tid än 0,25 timmar. I Charlotta Nordströms arbetsredogörelse utgör inte mindre än 39 punkter av 86 punkter sådana 0,25 timmars noteringar, vilket motsvarar nästan 10 timmars

Avdelning 1

arbetstid. Merparten av dessa 0,25-timmarsspass utgörs av olika telefonsamtal, sms eller mejlkontakter. Det förefaller inte sannolikt att alla dessa moment tagit 15 minuter i anspråk. Skälig ersättning för dessa 15 minuters punkter kan uppskattas till 5 timmar. Nedlagd arbetstid bör därför reduceras med 4,75 timmar eller med 6 455 kr exklusive mervärdesskatt. Charlotte Nordström ska alltså ersättas med sammanlagt 172 991 kr, varav 116 195 kr utgör ersättning för arbete. Mervärdesskatten blir då 34 598 kr.

I övrigt godtar tingsrätten begärda ersättningar.

Sekretess

Förhandlingen har skett bakom stängda dörrar. Sekretess ska jämlikt 35 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) fortsätta att gälla för de uppgifter som lagts fram vid förhandlingen inom stängda dörrar och som kan röja Sekretess A:s (YY), Sekretess B:s (QQ), Sekretess C:s, D:s och E:s identiteter. Detta innefattar identitetsuppgifter och andra uppgifter som kan leda till att identiteterna går att klarlägga. Detsamma ska gälla för bilaga 1 och partsbilagan till denna dom.

Sekretessen enligt 35 kap 13 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på uppgifterna i läkarintyget enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål samt den rättspsykiatriska undersökningen (frånsett sidan 1) som lagts fram vid förhandlingen inom stängda dörrar.

Avdelning 1

Hur man överklagar, se bilaga (DV400)

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, ges in till tingsrätten senast 201

Prövningstillstånd behövs inte.

Per-Erik Andersson

I avgörandet deltog t.f. rådmannen Per-Erik Andersson med nämnd.

Avräkningsunderlag fogas till domen.

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19680407-0370	Datum för dom/beslut 2018-04-20
Efternamn Berggren	Förnamn Jim

Ovan angiven person har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad som anhållen, häktad eller på något annat sådant sätt som avses i 19 a § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. eller 10 a § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård under nedan angivna tider.

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet

2017-12-11	
------------	--

Särskild anteckning

- ☐ Kriminalvården har lämnat domstolen en underrättelse om att det finns uppgifter hos Kriminalvården som är av betydelse för avräkning (8 § förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid m.m.).

Särskild upplysning till Kriminalvården m.fl. myndigheter

- ☐ Det finns tidigare meddelad dom, beslut eller avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen (1970:60) som innehåller uppgift om frihetsberövande som har betydelse för avräkning (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I BROTTMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten.** Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras i vissa fall att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,

3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller

4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd krävs och sådant inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det, i de fall prövningstillstånd krävs, klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I vilka fall krävs prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en tingsrätts dom om den tilltalade

1. inte dömts till annan påföljd än böter, eller
2. frikänts från ansvar och brottet inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Enskilt anspråk (skadeståndstalan)

För att hovrätten ska pröva en skadeståndstalan krävs prövningstillstånd. Från denna regel gäller följande undantag:

Överklagas domen även i brottmålsdelen och avser överklagandet frågan om den tilltalade ska dömas till ansvar för en gärning krävs inte prövningstillstånd för ett till denna gärning kopplat enskilt anspråk i de fall

1. det enligt ovanstående regler inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen, eller
2. prövningstillstånd i brottmålsdelen meddelas av hovrätten.

Beslut i övriga frågor

Krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen krävs även prövningstillstånd vid beslut som endast får överklagas i samband med överklagande av domen.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis, samt

6. om prövningstillstånd behövs, de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att målsäganden eller den tilltalade ska infinna sig personligen vid huvudförhandlingen i hovrätten. Är den tilltalade anhållen eller häktad, ska det anges.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.